

La viuda prenyada - Martin Amis

Reconec que sento debilitat pels novel·listes anglesos actuals, sobretot Ian McEwan i Kazuo Ishiguro. Nick Hornby, Julian Barnes, Alan Bennett i Hanif Kureishi, que apareixen a les mateixes col·leccions d'Empúries i Anagrama, al meu parer se situen uns llocs més avall –o sigui, prou amunt- en el rànquing. Doncs bé, avui ha arribat el torn de Martin Amis (Oxford, 1949), un home que ho tenia tot per escriure: va estudiar a Oxford, va trobar una llengua dúctil i poderosa i, per acabar-ho d'arrodonir, va tenir un pare escriptor -Kingsley Amis, novel·lista dels *angry young men*-, o sigui, un guia, una biblioteca i una agenda. Doncs bé. Martin Amis va aprofitar l'avinentesa i ha escrit unes quantes novel·les que val la pena llegir. Amb *La viuda prenyada*, indaga al llarg de quasi cinc-cents pàgines en els costums eròtics i en les configuracions sentimentals vigents a l'any 1970.

Fa quatre anys, Ian McEwan (nascut un any abans que Amis) va publicar la novel·la curta *A la platja de Chesil*, que narrava la nit de noces d'una parella l'any 1962. La data no és casual si recordem *Annus Mirabilis*, el poema de Philip Larkin amb què Martin Amis inicia *La viuda prenyada*: “Les relacions sexuals van sorgir / l'any mil nou-cents seixanta-tres”. Els nuvis de McEwan es casen perquè llavors era l'única manera de fer-se grans, de conèixer's l'un a l'altre, d'independitzar-se de les seves respectives famílies. Vuit anys més tard, a l'estiu de 1970, som en una altra era, la de l'exploració prematrimonial. El 1970, ser jove ja no és un defecte ni una forma de bloqueig, sinó un niu d'oportunitats. La novel·la de Martin Amis és tres vegades més llarga que la de McEwan perquè el 1970 hi ha tot un món per explorar. En els dos casos s'inclouen epílegs, ja que el que narren marcarà els anys posteriors dels protagonistes.

Per aproximar-se a aquells primers anys de promiscuïtat, quan per primera vegada a l'Europa contemporània el sexe podia precedir l'amor -o fins independitzar-se'n-, Martin Amis col·loca uns quants joves ociosos en un castell italià. El resultat podria situar-se a mig camí entre una pel·lícula d'Eric Rohmer i una versió Beta de *Gran Hermano*, però no és el cas perquè tant l'autor com la majoria dels personatges tenen moments brillants. De fet, a vegades són massa brillants, o sigui que de tant en tant el lector té la sensació d'assistir a una festa on no l'han convidat. En altres paraules, els

personatges es coneixen molt millor del que els coneixen els lectors. És possible viure aquest decalatge com una forma d'estimulació.

La llista dels habitants del castell, fixos i discontinus, als quals s'afegeix algú veí escadusser, inclouen dues noies atractives que tenen el xicot en un altre continent, un aristòcrata que mesura sis pams d'alçada, un homosexual de trenta-i-pocs, amics amb dret de fregament i una noia ansiosa per lliurar-se als desconeguts, entre d'altres. El narrador practica la indagació moral i els personatges es decanten més aviat per les exploracions corporals.

El protagonista és Keith, un noi de vint anys, que de tant en tant es veu projectat a la cinquantena, quan encara mira de digerir el que va succeir aquell estiu a Itàlia: el passat és el territori que la gent madura té temps per descobrir i interpretar. Durant l'estada al castell, en canvi, les ocupacions principals de Keith són contemplar noies en biquini i ordir estratègies copulatòries. Mentrestant, llegeix novel·les angleses del segle dinou. En aquest nivell metaliterari, és temptador comparar les diferents maneres de viure i de narrar. Així, Keith observa que a les novel·les de Jane Austen hi havia “una cardada per llibre”. Més ben dit, “a cada llibre es parlava d'una cardada”. Al final d'*Orgull i prejudici*, troba a faltar una escena de sexe explícit que duri quaranta pàgines. Al cap de cert nombre de lectures, Keith arriba a la conclusió que totes les novel·les angleses del segle XIX tenen la mateixa trama: sempre hi ha una noia que pot “caure” i es tracta de veure si ho farà. En la seva estada a Itàlia s'hi barreja una subtrama de l'estil *whodunit*, però no es tracta d'esbrinar qui va matar algú, sinó amb qui acabarà embolicat ell mateix.

Les primeres pàgines del llibre presenten les reflexions del Keith adult. El seu problema no és que hagi deixat de ser jove (els cinquanta), sinó que comença a ser vell (els seixanta). En aquestes pàgines, Martin Amis aconsegueix aproximar-se a la vellesa com si fos el primer autor que en parla: “Quan et fas gran, et trobes presentant-te a un càsting per al paper de la teva vida; llavors, després d'assajos interminables, finalment ets el protagonista d'una pel·lícula de terror –una pel·lícula de terror sense talent, irresponsable i, sobretot, de baix pressupost, on (com passa a les pel·lícules de terror) es guarden el pitjor per al final.” Al llarg del llibre es van succeint aquests intervals tragicòmics que mostren un Keith madur. Segon interval: “Més enllà d'una certa edat ja no saps quin aspecte tens. Als miralls els en passa alguna”. Tercer interval: “La vellesa no

era per als vells. Per poder afrontar la vellesa, s'havia de ser jove –jove, fort i estar en magnífica forma, excepcionalment flexible i amb molt bons reflexos”. Quart interval: “Ara la gent envellia d’una altra manera. Semblaven joves que haguessin viscut massa temps”.

Un parell dels personatges del llibre són fills de viudes embarassades, però el títol pren un sentit metafòric quan llegim la citació que l’encapçala, en què Alexander Herzen considera que les formes periclitades no han estat substituïdes per un hereu, sinó per una vidua prenyada, de la qual no se sap encara què en sortirà. A la incertesa de 1970, Amis hi oposa la realitat futura del personatge, que troba molt difícil trobar un lloc en l’organigrama sentimental del món.

El sexe i la literatura són dos temes recurrents en la novel·la contemporània. En el cas de Martin Amis hauríem de parlar més aviat d’indagació eròtica i metaficció. Recordem, per exemple, que els protagonistes de *La informació* eren dos escriptors i la seva dona/amant. A aquests ingredients n’hi podem afegir d’altres d’habituals als seus llibres: humor, sarcasme, narcisisme.

A banda de novel·les, contes i autobiografies, Martin Amis ha publicat assajos com *Koba el terrible*, dedicat a Stalin. *La viuda prenyada* es pot entendre com una aproximació ficcional a un canvi històric de rellevància. Algunes digressions del llibre podrien incloure’s en un assaig: “Abans hi havia el sistema de classes, i el sistema de races, i el sistema de sexes. Aquests tres sistemes han desaparegut o estan desapareixent. I ara tenim el sistema d’edats”.

El crític literari de *La informació* es veia a si mateix com una mena de goril·la de club nocturn: en el seu només s’admetien genis. És un geni, Martin Amis? Sens dubte, en té l’arrogància i l’instint polèmic. *La viuda prenyada* pot produir un efecte semblant al de les pel·lícules d’Ingmar Bergman, que exploren un fenomen d’una manera tan lúcida i exhaustiva que poden produir fatiga. Algun crític ha definit aquesta novel·la com “el Decameró de la revolució sexual”. Certament, en té l’excés, i en algun moment la joia, però la sensació que predomina en el protagonista és el desconcert.